

אדונית המדבר

אנה פרח

נסטון צבי איצקוביץ

"אדונית המדבר" היא תערוכה משותפת של האמנית אנה פרח (נ' 1985, חיה ופועלת בלונדון) ושל האמן נסטון צבי איצקוביץ (נ' 1974, חי ופועל בירושלים). אנה פרח עלתה לישראל מברה"מ (1992) ונסטון צבי איצקוביץ מארגנטינה (1980). שניהם התגוררו בבאר שבע, ומשפחותיהם מתגוררות בעיר עד היום. נוכחות המדבר ניכרת בעבודות של כל אחד מהם, בין אם במישרין ובין אם בעקיפין.

נקודת המוצא של "אדונית המדבר" היא אתרי חרותות הסלע באזור הר הנגב, הר מחיה, הר ערקוב ורמת מטרד. החרותות הן ציורים, שנחרתו בסלעי הגיר שבאזור במהלך אלפי שנים. הציורים מתארים בעלי חיים וציידים ועוסקים בטקסיות או בפולחן. החרותות מתוארכות מאז התקופה הנבטית (מהמאה ה-2 לפנה"ס), במהלך התקופה הרומית, ועד לתקופה הערבית הקדומה (שמסתיימת במאה ה-11 לספירה). על פי הערכות, כחצי מיליון חרותות מפוזרות בכמה ריכוזים באזור הנגב. זהות החורתיים אינה ברורה, כמו גם סיבת החריתה.

אנה פרח מציגה בתערוכה שני פסלים לבישים חדשים, שיופעלו במיצג המלווה בסאונד חי, ולצידם סדרה של שלוש עבודות נייר. אתר החרותות, שפרח התוודעה אליו באמצעות הדיאלוג עם איצקוביץ, עורר אותה לעסוק בחיבור שבין המיתולוגיה האישית והמקומית לבין זיכרון ילדות הקשור להיסטוריה המשפחתית, לחוויות ההגירה ולהתבגרות בנגב.

פרח יוצרת בדרך כלל אובייקטים פיסוליים גדולי-ממדים ולבישים, הנארגים ביד, כמעין שטיח צמר. הבחירה בטכניקה של עבודת יד עמלנית מאפשרת לה לחקור, כיצד אלמנטים המשויכים למרחב הביתי נוגעים בזהות האישית ומשקפים דרכי מורשת אתנית ומשחקי מגדר. רבים מפסליה מתייחסים לדמויות נשיות מיתיות מהמסורת הסלאבית או המערבית. השטיח המזוהה עם המרחב הביתי (מסורת רוסית נשית עתיקה של אריגת שטיחים לחימום ולעיטור הבית) הופך למסכה לבישה ומכבידה, המסתירה חלקים של העצמי ובה־בעת חושפת אותם.

הפסלים ב"אדונית המדבר" - **אגן הירכיים הנוודד והלוחמת** - הם בעלי סממנים מובהקים של נשיות ואימהות, ומרמזים על מערך פולחני של שבט נשי. המיצג הפיסולי, שיתקיים לאחר פתיחת התערוכה, יעסוק בדינמיקה בין האישי למיתולוגי, וישחזר אקט פולחני קדום.

לצד הפסלים מוצגת סדרה של שלוש עבודות אקוורל, המגוללות מסע הגירה או בריחה של שלוש נשים. המסע נפתח בלידתה של אחת מהן, ממשיך בהסתגרותן בביצה בלב יער, ומסתיים עם הגעתן למדבר ופגישתן בתושבים (לוחמים) מקומיים. המסע הפנטסטי שפרח מייצרת מבקש להשלים את המידע החסר על אודות זהותם של ציירי החרותות, ותוך כדי כך היא מייצרת מיתולוגיה מומצאת על שבט נשים נודד, שתיעד את תולדותיו על גבי הסלע.

נסטון צבי איצקוביץ מציג בתערוכה עבודות צילום, שטרם הוצגו, מהסדרה "חרותות סלע" מ-2017. איצקוביץ מתעד את החרותות בתצלומי תקריב, כאשר הנוף וסביבתו הנאולוגית חשובים לא פחות ממסע הגילוי של אותם סימנים מסתוריים. איצקוביץ עוסק בעבודותיו בנוף הישראלי-פלסטיני ובאינטראקציה בין אדם לנוף בקונטקסט חברתי-פוליטי באמצעות עבודות צילום, וידיאו או מיצבים המשלבים ביניהם.

איצקוביץ בוחן ביצירתו את השוני בין התפיסה הצילומית של "נוף" לבין זו של "מקום". לצד ההבדל בין הגישות מתקיים ביניהן גם פוטנציאל של זליגה - כאשר צילום "נוף", הנושא בחובו אלמנט סטטי, משתנה לצילום "מקום" בעל מרכיבים ואיכויות דינמיים, מהלך המאפשר ללמוד על זהות הנוף המשתנה. בסדרה "חרותות סלע" - הנוף המדברי הדומם חובר למקום הנושא שרידים ארכיאולוגיים והופך לדינמי, קונקרטי ופועם.

אנה פרח סיימה בהצטיינות לימודי תואר שני באמנות באוניברסיטת גולדסמיתס, לונדון (2020), ולימודי תואר ראשון באמנות בבצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב, ירושלים (2008). היא הציגה תערוכות יחיד והשתתפה בתערוכות קבוצתיות בארץ ובעולם, בין היתר בגלריה Assanti Edel בלונדון (2022), במוזיאון הרצליה לאמנות עכשווית (2021), בגלריה ADA, רומא (2021).

נסטון צבי איצקוביץ סיים בהצטיינות לימודי צילום בבית הספר לצילום מוסררה, ירושלים (2000), ולימודי המשך באמנויות בבצלאל אקדמיה לאמנות ועיצוב, ירושלים (2009). הוא הציג תערוכות יחיד והשתתף בתערוכות קבוצתיות בארץ ובעולם, בין היתר במוזיאון הרצליה לאמנות עכשווית (2018), במרכז לאמנות עכשווית, תל אביב (2016); בגלריה חזי כהן (2015); במוזיאון תל אביב לאמנות (2011); במוזיאון MACRO רומא (2013); במוזיאון ישראל, ירושלים (2013); ועוד.

תודה מיוחדת ללאה אביר, מנהלת אמנותית
המרכז לאמנות עכשווית ערד